

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи

Кафедра соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу «Хортицька
національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

О.Л. Позднякова
2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 2.02 Педагогіка

Галузь знань	01	Освіта
Спеціальність	013	Початкова освіта
Рівень освіти	перший (бакалаврський)	

2018–2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка» для студентів другого курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 013 «Початкова освіта».

РОЗРОБНИК:

Павленко А. І., професор кафедри соціальної роботи, доктор педагогічних наук, професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної роботи факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи.

Протокол від 31 січня 2018 року № 6

Завідувач кафедри
соціальної роботи _____

О.С.Козарик

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кредити ЄКТС – 4	Галузь знань 01 Освіта (шифр і назва)	Нормативна	
	Спеціальність 013 Початкова освіта	Семестр	2-й
Модулів – 3	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Аудиторні години: 60 год	
Змістових модулів – 3		Лекції: 34 год.	Практичні, семінарські: 26 год.
Загальна кількість годин – 120			Лабораторні: год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4		Самостійна робота 60 год.	
		Вид контролю: екзамен	

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчального курсу: формування у студентів теоретичних знань з основних педагогічних парадигм, напрямків розвитку освіти у світі, розвиток навичок педагогічного мислення та вмінь застосування набутих знань, форм і методів педагогічного і соціалізуючого впливу у майбутній практичній педагогічній діяльності в умовах реформування освіти в Україні.

Завдання навчальної дисципліни: надання студентам знань і практичних навичок: з основних теоретико-методологічних принципів та підходів до визначення структури і організації сучасної освіти; генези педагогіки в освітянському просторі, цілісних системного і технологічного підходів до навчання та виховання.

По закінченню навчального курсу студенти повинні такі результати навчання:

Знати:

- основні теоретичні базові і ключові поняття курсу, розуміти їх зміст;
- провідні положення основних державних документів про освіту, соціальну роль освіти;
- характеристики розвитку педагогічної думки в різні історичні періоди;
- педагогічні погляди і думки філософів, мислителів, педагогів різних історичних епох;
- сучасні тенденції реформування освітньої системи в Україні;
- структуру та закономірності педагогічного процесу у системі загальної середньої освіти;
- механізми використання розвитку потенціалу особистості для вирішення педагогічних завдань навчання і виховання;
- елементи педагогічної техніки керування собою і педагогічним процесом в цілому та напрямки професійного самовдосконалення.

Вміти:

- оперувати основними теоретичними поняттями курсу, систематизувати зміст базових понять;
- аналізувати сучасні тенденції реформування і адаптації системи загальної середньої освіти до умов життя (суспільства), що постійно змінюються;
- характеризувати наукові уявлення про закономірності педагогічного процесу в педагогічній системі;
- визначати основні складові структури власної педагогічної діяльності;
- бачити шляхи реалізації гуманної позиції учителя в розумінні мети і завдань власної педагогічної діяльності;
- оперувати механізмами використання особистісного потенціалу для вирішення педагогічних завдань навчання і виховання;
- користуватися елементами педагогічної техніки щодо керування своєю власною поведінкою та системою взаємодій «педагог-учень»;
- користуватися основними шляхами та засобами професійного самовдосконалення;
- володіти педагогічним мисленням, аналітично осмислювати педагогічну дійсність;
- реалізувати творчий підхід у нестандартних ситуаціях, уміння приймати оптимальні рішення згідно педагогічних закономірностей та принципів навчання і виховання;
- зіставляти різні підходи в процесі дискусії, аргументувати та відстоювати свою позицію, власну думку про ті чи інші педагогічні явища;
- користуватися сучасними методами пошуку джерел інформації, довідковими матеріалами, аналізувати і добирати матеріал згідно інноваційних тенденцій розвитку середньої освіти в Україні.

Згідно з вимогами освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми студент повинен досягнути таких **особистісних результатів навчання (компетентностей)**, коли він:

- *знає* основні змістові положення педагогіки, *визначає* їх роль, місце в суспільстві і діяльності спеціаліста, *виявляє* ціннісні ставлення до них та *застосовує* на практиці;

- *орієнтується* в традиційних і інноваційних основах сучасних освітніх парадигм на основі порівняння і аналізу за фаховим спрямуванням педагогіки як науки;
- *визначає* загальну структуру педагогічних і дидактичних систем та їх основні компоненти (цільовий, змістовий, технологічний та інші);
- *знає* закономірності та принципи навчання і виховання, методи науково-педагогічного дослідження та *застосовує* їх для розв'язання практичних педагогічних ситуацій і задач;
- *характеризує* основні підходи до визначення загальних закономірностей розвитку людської особистості;
- *аналізує* і *здійснює* на практиці проектування і реалізацію навчально-виховного процесу з позицій системного підходу; психолого-педагогічний самоаналіз;
- *володіє* категорійним апаратом педагогіки;
- *формулює* основні вимоги і *володіє* культурою педагогічного спілкування;
- *здатний* до ефективного інформаційного пошуку психолого-педагогічних джерел;
- *здатний* до самостійного вибору педагогічних технологій (включно з інноваційними) для цілеспрямованого дидактичного проектування;
- *самостійно вивчає* і *аналізує* педагогічний досвід, складає анотації, резюме до педагогічних джерел, створює обґрунтовані повідомлення і реферати з педагогіки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Науково-методологічні основи педагогіки: історія, сучасність

Тема 1. Предмет і завдання педагогіки. Основні педагогічні категорії

Предмет педагогіки як науки. Виникнення і розвиток педагогічної науки і практики. Основні педагогічні категорії: виховання і навчання та їх характеристики, методологічні основи педагогіки.

Тема 2. Педагогічні закономірності. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук

Поняття «закономірність». Внутрішні і зовнішні закономірності та їх характеристика. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук. Процес розвитку системи педагогічних наук.

Тема 3. Освітні системи в Європі і світі

Педагогіка Давнього світу. Розвиток педагогічних ідей і освіти в епоху Відродження та Реформації, Просвітництва. Світова педагогічна думка та практика кінця XVIII – XX ст.

Тема 4. Формування, розвиток української школи і педагогічної думки: історія і сучасність

Розвиток української школи та педагогічної думки. Система організації освіти в Україні. Цілісний педагогічний процес в навчально-освітніх закладах України.

Тема 5. Методи науково-педагогічних досліджень

Поняття про методи науково-педагогічних досліджень. Види, характеристика наукова і практична цінність науково-педагогічних досліджень: спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, шкалювання, ранжування, експеримент (природний і лабораторний), теоретичні методи, статичні, графічні, систематичні, метод аналізу продуктів діяльності, педагогічний консиліум.

Тема 6. Загальні закономірності розвитку особистості

Поняття: процес, розвиток, особистість, розвиток особистості, формування особистості. Рівні розвитку особистості: зона актуального розвитку і зона найближчого розвитку. Вікова періодизація розвитку особистості. Сенситивні періоди розвитку дитини.

Змістовий модуль II. Дидактика – теорія освіти і навчання

Тема 7. Дидактика як наука і навчальний предмет

Поняття «дидактика», об'єкт, предмет, актуальні завдання. Сутність навчання і його методологічна основа. Двосторонній характер навчання. Рушійна сила навчання. Функції навчання (освітня, розвивальна, виховна).

Тема 8. Дидактичні системи. Цілі та види навчання. Мотивація навчання. Принципи і правила навчання

Поняття дидактичної системи. Її структура, цілісність. Види навчання: догматичне, пояснювально-ілюстративне, проблемне, модульно-розвивальне, ігрове, їх характеристика, переваги, недоліки. Мотиви навчання: соціальні, спонукальні, пізнавальні, професійно-ціннісні, меркантильні. Принципи і правила навчання.

Тема 9. Дидактична характеристика змісту освіти

Державні освітні стандарти. Концепція сучасної освіти. Види освіти: загальна, політехнічна, професійна, їх характеристика. Рівні освіти: початкова, базова, повна середня, професійно-технічна, базова вища освіта, повна вища. Компоненти загальної освіти: знання, уміння, навички, досвід творчої діяльності, досвід ціннісного ставлення до змісту освіти. Нормативні документи змісту освіти: стандарт, навчальний план, програма, підручник, посібник.

Тема 10. Наукові основи технологій, форм, методів, засобів навчання

Поняття «технологія навчання». Основні сучасні дидактичні технології, традиційні і інноваційні. Сутність форм, методів і засобів навчання. Класифікація методів навчання та їх характеристика. Вибір технологій, методів і засобів навчання.

Тема 11. Організаційні форми навчання в освітніх закладах України. Типи і структура уроків

Виникнення і розвиток класно-урочної форми навчання. Поняття «урок», вимоги до сучасного уроку. Типи уроків та їх структура. Позаурочні форми навчання.

Тема 12. Аналіз і оцінювання, рефлексія навчальної діяльності

Поняття «аналіз знань», «оцінка знань». Функції аналізу і оцінки знань і умінь. Вимоги до функцій аналізу і оцінки. Види контролю знань і умінь. Методи контролю. Оцінка знань, умінь, навичок. Види оцінювання. Критерії оцінювання за 12-бальною системою.

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи процесу виховання особистості

Тема 13. Загальні основи теорії виховання

Сутність і завдання виховання. Закономірності виховного процесу. Функції виховання (виховна, розвивальна, організаторська). Принципи виховання. Поняття «соціалізація» особистості.

Тема 14. Види виховання

Види виховання. Поняття і сутність національно-патріотичного виховання. Зміст, форми і методи національно-патріотичного виховання в школі. Трудове, екологічне, естетичне, правове, фізичне виховання,

Тема 15. Зміст виховання. Виховання і самовиховання у цілісному педагогічному процесі

Поняття «зміст виховання». Вихідні положення виховного процесу. Виховання як процес підготовки учнів до виконання основних соціальних ролей (працівник, громадянин, сім'янин). Форми активного виховання. Поняття «виховання», «самовиховання», їх сутність., характеристика змісту. Показники високого рівня сформованості самовиховання.

Тема 16. Технології, методи і форми виховання

Поняття «метод», «прийом». Умови вибору методів виховання. Класифікація і характеристика методів виховання. Форми виховання: індивідуальна, групова, колективна. Структура і складання плану виховної роботи. Вивчення особистості учня і класного колективу. Облік і оцінка виховної роботи.

Тема 17. Сімейне виховання. Виховна робота з «особливими дітьми»

Роль сім'ї у вихованні дітей. Сім'я як соціальний інститут суспільного розвитку дитини, функції сім'ї. Поняття «особливі діти», «складні життєві обставини». Особливості організації виховного середовища для «особливих» дітей, підлітків (діти з особливими освітніми потребами, обдаровані діти, діти з девіантною і делінквентною поведінкою і т. д.).

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем змістових модулів	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль I. Науково-методологічні основи педагогіки: історія, сучасність.						
1. Предмет і завдання педагогіки. Основні педагогічні категорії.	4	2	-	-	-	2
2. Педагогічні закономірності. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук.	8	2	2	-	-	4
3. Генеза педагогіки в Європейському освітянському просторі.	4	2	-	-	-	2
4. Формування, розвиток української школи і педагогічної думки: історія і сучасність.	8	2	2	-	-	4
5. Методи науково-педагогічних досліджень.	8	2	2	-	-	4
6. Загальні закономірності розвитку, особистості.	8	2	2	-	-	4
Разом за змістовим модулем I	40	12	8	-	-	20
Змістовий модуль II. Змістовий модуль 2. Дидактика – теорія освіти і навчання.						
7. Дидактика як наука і навчальний предмет.	4	2	-	-		2
8. Дидактичні системи. Мотивація навчання. Принципи і правила навчання.	8	2	2	-		4
9. Дидактична характеристика змісту освіти.	8	2	2	-	-	4
10. Наукові основи технологій, форм, методів, засобів навчання.	8	2	2	-	-	4
11. Організаційні форми навчання в освітніх закладах України. Типи і структура уроків.	4	2	2	-	-	2
12. Аналіз і оцінювання, рефлексія навчальної діяльності.	8	2	-			4
Разом за змістовим модулем II	40	12	8			20
Змістовий модуль III. Теоретичні основи процесу виховання особистості.						
13. Загальні основи теорії виховання.	8	2	2			4
14. Види виховання. Національно-патріотичне виховання.	8	2	2			4
15. Виховання і самовиховання у цілісному педагогічному процесі.	8	2	2			4
16. Технології, методи і форми виховання.	8	2	2			4
17. Сімейне виховання. Виховна робота з	8	2	2			4

«особливими дітьми».						
Разом за змістовим модулем 3	40	10	10	–	-	20
Усього	120	34	26	–	-	60

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1	2	Основні педагогічні категорії. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук.	2
2	4	Розвиток української школи і педагогічної думки: історія, сучасність	2
3	5	Методи науково-педагогічних досліджень.	2
4	6	Вікова періодизація розвитку особистості. Сенситивні періоди розвитку дитини.	2
5	8	Дидактичні системи. Цілі, типи, мотивація навчання.	2
6	9	Дидактична характеристика змісту освіти.	2
7	10	Наукові основи технологій, форм, методів, засобів навчання.	2
8	12	Інноваційні технології організації навчально-пізнавальної діяльності.	2
9	13	Загальні основи теорії виховання.	2
10	14	Види виховання. Національно-патріотичне виховання в школі. Зміст виховання.	2
11	15	Виховання і самовиховання у цілісному виховному процесі.	2
12	16	Технології, методи і форми виховання.	2
13	17	Сімейне виховання. Виховна робота з «особливими дітьми».	2
		Усього	26

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	
1	1	Вивчення, аналіз, узагальнення літературних джерел.	10
2	2	Розв'язування проблемних педагогічних ситуацій і задач.	15
3	3	Підготовка до практичних занять.	15
4	4	Підготовка і написання, презентація повідомлень за тематикою лекцій і практичних занять	15
5	5	Підготовка і написання оформлення рефератів (2) за визначеними темами («Видатні українські вчені-педагоги, їх роль у розвитку школи і наукової педагогічної думки», «Актуальні проблеми теорії навчання і теорії виховання»).	10
		Усього	60

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Фронтальна контролююча бесіда, індивідуальне усне опитування, індивідуальне обговорення презентацій і повідомлень, модульна контрольна робота, екзамен.

7. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Кількість балів	ЗМ 1			ЗМ 2			ЗМ 3		
	T1-2	T3-4	T5-6	T7-8	T9-10	T11-12	T13-14	T15-16	T17
Лекції (за бажанням) (3 б)	-	-	1	-	-	1	-	1	-
Практичні заняття (21 б)	2	2	3	2	3	2	2	3	2
Самостійна робота (15 б)	1	2	2	1	2	2	1	2	2
Поточний модульний контроль (30б)	10			10			10		
ІНДЗ (за планом)									
Підсумковий контроль (екзамен)	30								

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 81 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Перелік питань до екзамену

1. Охарактеризуйте предмет педагогіки як науки і навчальної дисципліни.
2. Проаналізуйте виникнення педагогічної думки і освітньої практики в Україні.
3. Охарактеризуйте європейську педагогічну думку та освіту у XVIII- XX ст.
4. Проаналізуйте сучасну систему організації освіти в Україні.
5. Дайте визначення і характеристику основним педагогічним категоріям (освіта, навчання, виховання,
6. Проаналізуйте зв'язки педагогіки з іншими науками.
7. Охарактеризуйте систему педагогічних наук.
8. Проаналізуйте методи науково-педагогічних досліджень.
9. Охарактеризуйте методологічні основи педагогіки та сучасні педагогічні парадигми.
10. Проаналізуйте закономірності розвитку особистості, компетентності, як особистісного освітнього результату.
11. Дайте визначення і охарактеризуйте поняття педагогічної закономірності, внутрішніх і зовнішніх закономірностей на реальних прикладах.
12. Проаналізуйте актуальні проблеми європейської освіти з погляду Болонської угоди.
13. Проаналізуйте проблеми розвитку європейського єдиного освітнього простору.
14. Проаналізуйте підходи до вікової періодизації розвитку особистості Е.Еріксона.
15. Дайте визначення і проаналізуйте поняття «дидактика», її об'єкт, предмет та актуальні завдання.
16. Охарактеризуйте структуру сучасної дидактичної системи.
17. Проаналізуйте діяльність видатних українських педагогів, освітніх діячів (на конкретному прикладі).
18. Проаналізуйте основні принципи навчання.
19. Проаналізуйте співвідношення принципів навчання і структуру процесу учіння.
20. Проаналізуйте види навчання (на 2-3 прикладах).
21. Проаналізуйте мотиви навчання.
22. Дайте визначення і проаналізуйте поняття «зміст освіти», «Державні стандарти освіти».
23. Охарактеризуйте компоненти загальної освіти.
24. Проаналізуйте нормативні документи змісту освіти: навчальний план, програма, підручник, посібник.
25. Дайте визначення і характеристику поняття «форма організації навчання».
26. Проаналізуйте і дайте порівняльну характеристику класно-урочній формі навчання.
27. Охарактеризуйте інноваційні технології навчання у закладах освіти України.
28. Визначте сутність методів і засобів навчання та критерії їх вибору для навчально-виховного процесу.
29. Охарактеризуйте історію і типологію форм організації навчання.
30. Проаналізуйте типи уроків та їх структуру.
31. Охарактеризуйте підготовку і проведення комбінованого уроку.

32. Дайте аналіз процесів оптимізації та інтенсифікації навчання.
33. Охарактеризуйте позаурочні форми навчання.
34. Проведіть аналіз і визначте місце контролю і оцінювання знань учнів у дидактичній системі.
35. Охарактеризуйте сутність і завдання виховання.
36. Дайте визначення і характеристику принципів виховання.
37. Охарактеризуйте поняття «соціалізації» особистості.
38. Охарактеризуйте поняття «зміст виховання» та вихідні положення виховного процесу.
39. Охарактеризуйте виховання як процес підготовки учнів до виконання основних соціальних ролей (працівник, громадянин, сім'янин).
40. Охарактеризуйте поняття «виховання», «самовиховання», їх сутність та зміст.
41. Проаналізуйте умови оптимізації виховного процесу та критерії вихованості.
42. Охарактеризуйте умови вибору методів виховання та класифікацію методів виховання.
43. Охарактеризуйте види виховання, зміст національно-патріотичного виховання в школі.
44. Охарактеризуйте форми виховання: індивідуальну, групову, колективну.
45. Проаналізуйте методи виховання.
46. Охарактеризуйте форми активного виховання.
47. Охарактеризуйте технології виховання.
48. Охарактеризуйте виховання особистості як громадянина.
49. Проаналізуйте особливості організації виховного середовища для «особливих» дітей, підлітків.
50. Охарактеризуйте роль сім'ї як соціального інституту суспільного розвитку дитини та функції сім'ї.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. теорія: Підручник. ...- К.: МАУП, 2002. – 176 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : в 2 кн. / Бех І. Д. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 1 : Особистісно-орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади. – 277с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості : в 2 кн. / Бех І. Д. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-теоретичні засади. – 344 с.
4. Бондар В.І. Дидактика. – К., Либідь, 2005. – 264 с
5. Вишневецький Омелян. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло, 2006. – 326 с.
6. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Запорізька обл. / Ред. Рада вид.: В.Г.Кремень (гол.); Редкол. тому: І.П.Аносов (гол) [та ін.]. К.: Знання України, 2009. – 431 с. (А.І.Павленко - член авторського колективу).
7. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник /Семен Гончаренко – Київ: Либідь. – 1997. – 374 с.
8. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / Дичківська І. М. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
9. Енциклопедія освіти /Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1038 с.
10. Кугішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид.: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.
11. Кремень В. Освіта і наука України - інноваційні аспекти: стратегія, реалізація, результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
12. Кузьмінський А.І. Педагогіка/ А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання, 2007.- 447 с.
13. Левківський, М. В. Історія педагогіки [Текст] : навч. посібник : рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / М. В. Левківський. – 4-те вид., переробл. та допов. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 188с.
14. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології. Навчальний посібник. — К.: Просвіта, 2000. — 368с.
15. Малафійк І. В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. В. Малафійк. – К. : Слово, 2014. – 631 с.
16. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка /Н.Є.Мойсеюк. Навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. – К., 2007. – 656 с.
17. Пальчевський, С. С. Сугестопедагогіка: новітні освітні технології [Текст] : навч. посіб. / С. С. Пальчевський . - Київ : Кондор, 2005. - 549 с.
18. Пальчевський С.С. Педагогіка /С.С.Пальчевський. - К.: Каравела, 2007. - 576 с.
19. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посіб./ А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко.– К.:Знання, 2006.– 311с.
20. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид. допов. і переробл. – К.: Вища шк., 2004. – 422 с
21. Педагогіка: Хрестоматія. – К., 2003. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / За ред. І.Д. Звереві. – К., 2008. – 336 с.
22. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посіб. Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.
23. Чайка Г.М. Основи дидактики /В.М.Чайка К.: Академвидав, – 2011. – 238с.

ДОДАТКОВА:

24. Алексеева О. В. Формування громадянської позиції сучасної молоді // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 3. – С.31 – 36.
25. Єрмаков Є.Г. Проектне бачення компетентнісно спрямованої 12-річної середньої школи / Є.Г. Єрмаков, Д.О. Пузіков. – Запоріжжя : Вид-во ХНРЦ, 2005. – 124 с.
26. Корсак К. Освіта, суспільство, людина в ХХІ столітті: інтегрально-філософський аналіз. – Київ. – Ніжин, 2004. – 112 с.
27. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання. – Навч. посібник для пед. навч. закладів. - 2-е вид., випр. і доп. – Харків: Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди; «ОВС2, 2002. – 400 с.
28. Ляшенко О. І. Якість освіти як основа функціонування й розвитку сучасних систем освіти // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 1. С. 5-12.
29. *Найдьонов І. М.* Болонський процес: культурологічні парадигми / І. М. Найдьонов. // Освіта і управління. – 2004. – № 2. – С.60-67.
30. Павленко А.И. Контуры интегральной образовательной парадигмы: от проектирования личностных образовательных результатов к технологиям их развития // Личность в едином образовательном пространстве: организация, содержание и технологии освоения: коллективная монография / науч. редакторы К.Л.Крутий, А.И.Павленко и др. – Запорожье: ООО «ЛИПС» ЛТД, 2011. – С.279-292.
31. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручн. / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.

II. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Закон України від 05.09.17 р. № 2145-VIII «Про освіту». <http://vobu.ua/ukr/documents/item/zakon-ukrainy-vid-050917-r-2145-viii-pro-osvitu>
2. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах. Наказ МОН № 641 від 16.06.15 року. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
3. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
4. Закон України: Про вищу освіту // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004. Документ 1556-18, чинний, поточна редакція – Редакція від 09.08.2016, підстава 1415-19. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №139. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/28030/
6. Державний стандарт початкової середньої освіти // Практика управління закладом освіти. К.: МЦФЕР Освіта. –2012.– С.3-33.

Бібліотеки України

1. Національна парламентська бібліотека. <http://www.nplu.kiev.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. www.library.edu-ua.net -
4. Державна бібліотека України для юнацтва. <http://www.4uth.gov.ua>
5. Національна бібліотека України для дітей. <http://www.chl.kiev.ua>
6. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. <http://lib-gw.univ.kiev.ua>
7. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» <http://www.library.ukma.kiev.ua>

Освітні веб-сайти України

1. Веб-сайт Міністерства освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua> –
2. Веб-сайт Українського центру оцінювання якості освіти. <http://www.testportal.gov.ua>
3. Веб-сайт Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту. <http://www.iitzo.gov.ua>
4. Веб-сайт інформує з різноманітних питань освіти в Україні та за кордоном. <http://osvita-ua.net>

Українські освітні портали:

1. <http://www.ednu.kiev.ua> – Освітня Мережа України представляє усі українські інформаційні ресурси, що пов'язані з освітою, як в Україні, так і за кордоном.
2. <http://www.teacher.in.ua> - Український освітній портал – все для вчителя
3. <http://osvita.org.ua> – освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України і Росії
4. <http://school.kiev.ua/> – портал присвячений проблемам впровадження нових технологій в галузі середньої освіти України (Інформатика, підручники, матеріали, застосування комп'ютерів на уроках фізики, математики, іноземної мови, деяка інформація з Міністерства освіти та науки України, олімпіади, періодика)
5. <http://edu.ukrsat.com/> – для вчителів: методичні розробки, навчальні програми, для учнів: бібліотеки, реферати, олімпіади, адреси шкіл Києва та України
6. <http://www.ednu.kiev.ua/> - Educational Network Ukraine. На цьому сервері представлені всі українські інформаційні ресурси, пов'язані з освітніми організаціями, вищі навчальні заклади, докладна інформація про системи освіти найбільш розвинутих країн, гранти, преса, виставки, конференції, фірми й ін.
7. <http://www.osvita.org> – Освітньо-консультативний центр «Освіта»
8. <http://o-svit.iatp.org.ua> - каталог освітніх ресурсів О-СВІТ, інформація для учнів, студентів, педагогів, науковців.